

DU GIA SỬ ĐỊA LUẬN (YOGÀCÀRABHÙMISASTRA)

**Bản Toát Yếu: DAN LUSTHAUS
CHARLES MULLER
Tỳ kheo Giác Nguyên dịch Việt**

Một cách ngắn gọn nhan đề bộ luận này chỉ đơn giản xác định đây là tác phẩm về lý thuyết lập giáo của bộ phái Du Già (Du Già Hành Phái). Nội dung bộ luận gồm 100 chương, được biên soạn giữa thời điểm 300-350 Tây lịch. Ngài Huyền Trang đã dịch bộ luận này từ ngày ba (3) tháng bảy (7) năm 646 đến ngày mười một (11) tháng sáu (6) năm 648 (non hai năm). Khu vực Đông Nam Á đều cho rằng đây là tác phẩm của ngài Di Lạc (Matreya) nhưng Phật giáo Tây Tạng thì bảo là ngài Vô Trước (Asanga).

Nội dung bộ luận chủ yếu bàn về tâm pháp Phật Giáo (theo quan điểm bộ phái) và các cấp độ tu chứng của một người trước khi thành Phật. Từ đó bộ luận triển khai các nét giáo lý riêng tư của phái Du Già như về A Lại Da Thức (Alayavijnana), ba Tự Tánh (Trisvabhava), ba Vô Tự Tánh (Trinisvabhava), các Chủng Tử (Bija), Huân tập (Vasana), Nhị chướng (Avarana) và Duy Thức (Vijnanamatra). Bộ luận gồm có năm phần chính: Phần thứ nhất giải quyết cái gọi là Bản Địa Phần (Bahubhùmica) và gồm 17 phẩm, mỗi phẩm bàn về một Địa. Sau đây là phần lược kê theo bản dịch của ngài Huyền Trang:

SƠ DẪN HIỆN TƯỢNG LUẬN

1. Ngũ Thức Thân Tướng Ứng Địa (Pancavijnanakàyasamprayuktabhùmi) bàn về năm thức có liên quan vật chất (thân thể). Chương thứ nhất.
2. Ý Địa (Manobhùmi) bàn về ý thức. Chương 1-3.

CÁC TẦNG THIÊN CHỨNG

3. Hữu Tâm Hữu Tứ Địa (Savitarkasavicàrabhùmi)
Ngài Huyền Trang kể hai Địa sau vào chung với Địa thứ ba này.
4. Vô Tâm Duy Tứ Địa (Avitarkasavicàrabhùmi)
5. Vô Tâm Vô Tứ Địa (Avitarka-avicàrabhùmi).
6. Tam Ma Tứ Đa Địa (Samàhitabhùmi). Chương 11-13.
7. Phi Tam Ma Tứ Đa Địa (Asamàhitabhùmi). Chương 13
8. Tâm Địa (Sacittakabhùmi). Chương 13.
9. Vô Tâm Địa (Acittakabhùmi). Chương 13.

VĂN TƯ TU

10. Văn Sở Thành Địa (Srutamayìbhùmi). Chương 13-15, bàn về ngũ minh (Pancavidya):
  - a) Nội Minh (Adhyatmavidya) tức Phật học.
  - b) Dược Minh (Cikitsavidya) ngành thuốc.
  - c) Nhân Minh (Hetuvidya) lý luận học.
  - d) Thanh Minh (Sabdavidya) ngôn ngữ và văn pháp.
  - e) Công Xảo Minh (Silpakarmavidya) nghệ thuật.
11. Tư Sở Thành Địa (Cintamayìbhùmi). Chương 16-19.
12. Tu Sở Thành Địa (Bhàvanabhùmi). Chương 20.

**THINH VĂN ĐỊA
(SRÀVAKABHÙMI)**

13. Thinh Văn Địa (Sràvakabhùmi) từ chương 21-34
- a) Sơ Du Già Xứ Chủng Tính Địa. Chương 21.
  - b) Sơ Du Già Xứ Thú Nhập Địa. Chương 21.
  - c) Sơ Du Già Xứ Xuất Ly Địa. Chương 22-25
  - d) Đệ Nhị Du Già Xứ. Chương 26-29.
  - e) Đệ Tam Du Già Xứ. Chương 30-32.
  - f) Đệ Tứ Du Già Xứ. Chương 33-34.

ĐỘC GIÁC ĐỊA

14. Độc Giác Địa (Pratyekabuddhabh2mi). Chương 35-50.

BỒ TÁT ĐỊA

15. Bồ tát Địa (Bodhisatvabhùmi). Chương 35-50
- a) Sơ Trì Du Già Xứ (Ayatana). Chương 35-46 gồm các phẩm:
    - Chủng Tánh (Gotra). Chương 35.
    - Sơ Phát Tâm (Prathamacittopà-da). Chương 35.
    - Tự Tha Lợi (Svaparartha). Chương 35-36
    - Chân Thực Nghĩa (Tattvartha). Chương 36.
    - Uy Lực (Prabhàva). Chương 37.
    - Bồ Đề (Bodhi). Chương 38.
    - Lực Chủng Tánh (Balagotra). Chương 38.

LỤC ĐỘ

- Thí (Dàna). Chương 39.
- Giới (Sila). Chương 40-42.
- Nhẫn (Ksanti). Chương 42.
- Tinh Tấn (Vīrya). Chương 42.
- Tĩnh Lự (Dhyana).
- (Trí) Tuệ (Prajna). Chương 43.

VẤN ĐỀ LINH TINH CÓ LIÊN QUAN

- Nhiếp Sự. Chương 43.
- Cung Dưỡng Thân Cận Vô Lượng. Chương 44.
- Bồ Đề Phần. Chương 44-46.
- Bồ Tát Công Đức, gồm 10 thứ:
  - 1) Chủng Tánh (Gotrastha).
  - 2) Nhập (Avatīrana).
  - 3) Vị Tĩnh Ý (Asuddhāsaya).
  - 4) Tĩnh Ý Lạc (Suddhāsaya).
  - 5) Vị Thành Thục (Aparipakva).
  - 6) Kỹ Thành Thục (Paripakva).

- 7) Vị Đọa Quyết Định (Aniyatipatita).
- 8) Kỹ Đọa Quyết Định (Nyyatipatita).
- 9) Nhất Sinh Sở Hệ (Ekajàtipratibandha).
- 10) Tối Hậu Thân (Caramabhavika).

Và sau đây là những gì một Bồ tát mang lại cho chúng sinh:

1. Khi Bồ tát sơ phát Bồ Đề Tâm (Bodhicittopàda) thì coi như là đã giúp ích muôn loài bằng cách có tâm bình đẳng.
2. Tâm của Bồ tát lân mẫn chúng sanh giống nhau.
3. Yêu thương mọi loài như con ruột của mình.
4. Biết rõ khuynh hướng và sở nguyện của từng người và không bỏ qua cơ hội giúp đỡ.
5. Không phân khinh trọng trong đối xử với muôn loài.

Tiếp theo là mười hành xứ (àyatana) của Bồ tát:

1. Viễn ly ác hạnh xứ.
2. Viễn ly chư dục xứ.
3. Chuyên tinh vô phạm, phạm kỷ năng xuất xứ (cố gắng không phạm lỗi, nếu phạm cũng rán thanh tịnh lại).
4. Mật hộ nhất thiết chư căn môn xứ (luôn giữ 6 căn trong sạch).
5. Chánh tri trụ xứ (luôn điều chỉnh tri kiến).
6. Ly hội náo xứ (tránh xa chỗ đông ồn).
7. Ư viễn ly xứ, viễn ly ác tầm tư xứ (sống chỗ vắng và rời tư tưởng xấu).
8. Viễn ly chuống xứ (vượt các chuống ngại).
9. Viễn ly nhất thiết phiền não triền xứ
10. Viễn ly nhất thiết chư phiền não phẩm chư thô trọng xứ.

Ngài Vô Trước lại cũng trong chương này bàn về tất cả Đế Pháp:

- 1) Chân lý luôn có một, không thể cùng lúc có hai chân lý đối lập.
- 2) Nhị Đế, gồm Tục Đế (Vyàvahàra) và Chân Đế (Paramartha)
- 3) Tam Đế: Tướng Đế, Ngữ Đế và Dụng Đế.
- 4) Tứ Thánh Đế.
- 5) Ngũ Đế: Nhân Đế (Hetusatya), Quả Đế (Phala), Trí Đế (Prajna), Cảnh Đế (Visaya), Thắng Đế... cứ vậy cho đến 10 Đế.

BỒ TÁT ĐỊA PHẦN II

16. Đệ Nhị Trì Tỳ Pháp Du Già Xứ:

- a. Phẩm Bồ tát Tướng. Chương 47.
- b. Phẩm Phần. Chương 47.

Ở đây nói rằng Bồ tát dù đang là cư sĩ hay xuất gia đều có thể chứng đạt Phật quả.

- c. Phẩm Tăng Thượng Ý lạc (Adhipati-adhyàsa). Chương 47. Bồ tát thanh lọc cơ tánh bằng tri kiến và sở hành.
- d. Phẩm thiền trú (Avasthana). Chương 47-48.

Bàn về mười hai loại thiền trú (cộng thêm một thiền trú của riêng chư Phật):

- ❖ Chũng tánh trú (Gotrastha-avasthana).
- ❖ Thắng giải hành trú (Adhimoksa).
- ❖ Cực hoan hỷ trú.
- ❖ Tăng thượng giới trú (Adhisila).

- ❖ Tăng thượng tâm trú (Adhicitta).
  - ❖ Giác phần tương ứng tăng thượng tuệ trú (Bodhipaksiyadharmā).
  - ❖ Chư đế tương ứng tăng thượng tuệ trú.
  - ❖ Duyên khởi luân chuyển chánh tức tương ứng tăng thượng tuệ trú.
  - ❖ Hữu gia hành hữu công dụng vô gián khuyết đạo vận chuyển vô tướng trú.
- Sau khi đạt được các thiền trú trước, Bồ tát từ đây tu tiến không gián đoạn.
- ❖ Vô ngại giải trú – Bồ tát chứng quả Bồ đề bằng trí tuệ thanh tịnh bất động.
  - ❖ Tối thượng thành mãn Bồ tát trú – Với trí tuệ Chánh Đẳng Giác, Bồ tát có thể làm những việc chư Phật có thể làm.
  - ❖ Các đức Phật có một thiền trú riêng.

Sau khi vượt qua các thiền trú của hàng Bồ tát, các ngài đắc trí Bồ Đề, thành tựu tối hậu Như lai Trú Giả, U hậ Cưu Cánh Du Già Xứ. Đây cũng là xứ cuối cùng để làm nội dung cho Kiến Lập Phẩm. Ngài Vô Trước bảo rằng ai đã đạt được 12 thiền trú trước sẽ thành tựu thiền trú cuối cùng này.

e. Đệ Tam Trì Cứu Cánh Du Già Xứ. Chương 48-50.

1. Gồm năm (5) Du Già Xứ tối hậu (Sinh Phẩm).

- Trừ Tai Sinh.
- Tùy Loại Sinh.
- Đại Thế Sinh.
- Tăng Thượng Sinh.
- Tối Hậu Sinh.

2. Nhiếp Thọ Phẩm. Chương 48.

3. Địa Phẩm (Bhūmi). Chương 49. Nội dung chỉ điểm lại cá chương trước.

4. Hành Phẩm. Chương 49. Trọn vẹn Bồ Tát Đạo chỉ gói gọn trong 4 hành:

- Ba La Mật Đa Hành.
- Bồ Đề Phần Pháp Hành.
- Thần Thông Hành.
- Thành Thục Hữu Tình Hành.

5. Kiến Lập Phẩm. Chương 49.

Bàn về 140 Biệt Pháp của Như lai: 32 tướng đại nhân, 80 tướng phụ, 4 tịnh hạnh, thập lực, 4 vô sở úy, 3 tùy niệm (Anusmṛti), ...

6. Lập Phẩm. Chương 50.

f. Đệ Tứ Trì Thứ Đệ Du Già Xứ. Chương 50.

Nội dung là Phẩm Chánh Đẳng Bồ Đề Tâm.

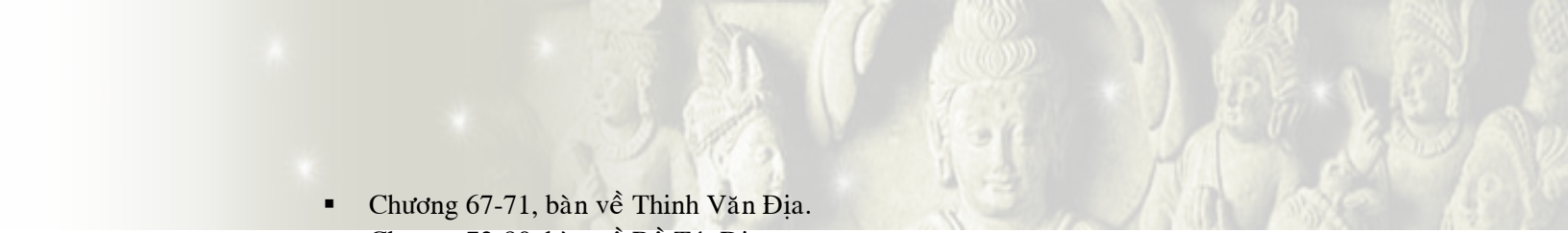
17. Hữu Dư Y Địa (Sopadhikabhūmi) tức Hữu Dư Niết Bàn.

18. Vô Dư Y Địa (Nirupadhikabhūmi) tức Vô Dư Niết Bàn.

Cả hai đều thuộc chương 50.

Phần hai của bộ luận là Nhiếp Quyết Trạch Phần, bao gồm các chương từ 50-80 bàn sâu các vấn đề của 17 Địa vừa kể trên. Nội dung đại lược như sau:

- Từ chương 51-57, bàn về 6 Thức.
- Từ chương 58-61, bàn về Tâm Tứ Địa.
- Từ chương 62-63, bàn về Định Tỉnh Địa.
- Chương 64, bàn về Trí Văn Thành.
- Chương 65, 66, bàn về Trí Tư Thành.
- Chương 67, bàn về Trí Tu Thành.

-
- Chương 67-71, bàn về Thịnh Văn Địa.
  - Chương 72-80, bàn về Bồ Tát Địa.

Phần ba của bộ luận, Nhiếp Trạch Phần (Vyākhyānasangrahaṇi) từ chương 81-82 bàn về vị trí các kinh được trích dẫn trong bộ luận. Các kinh xuất hiện thường nhất là các A Hàm, gồm từ chương 81-82.

Phần thứ tư của bộ luận là Nhiếp Dị Môn Phần (Paryāyasangrahaṇi) giải thích tên gọi và ý nghĩa của các pháp được nhắc tới trong kinh, gồm từ chương 82-84.

Phần thứ năm là Nhiếp Sự Phần (Vastusangrahaṇi) nêu rõ những điểm chính yếu trong Phật Pháp như về các Hành, Xứ, Duyên khởi, Bồ Đề Phần. Gồm từ chương 85-98.

Hai chương cuối do ngài Huyền Trang thêm vào dưới đầu đề Vastusangrahaṇi (Nhiếp Sự Phần trung Điều Phục Sự Tổng Trạch Nhiếp) bàn về những qui tắc phục chúng (vinaya, damana).